

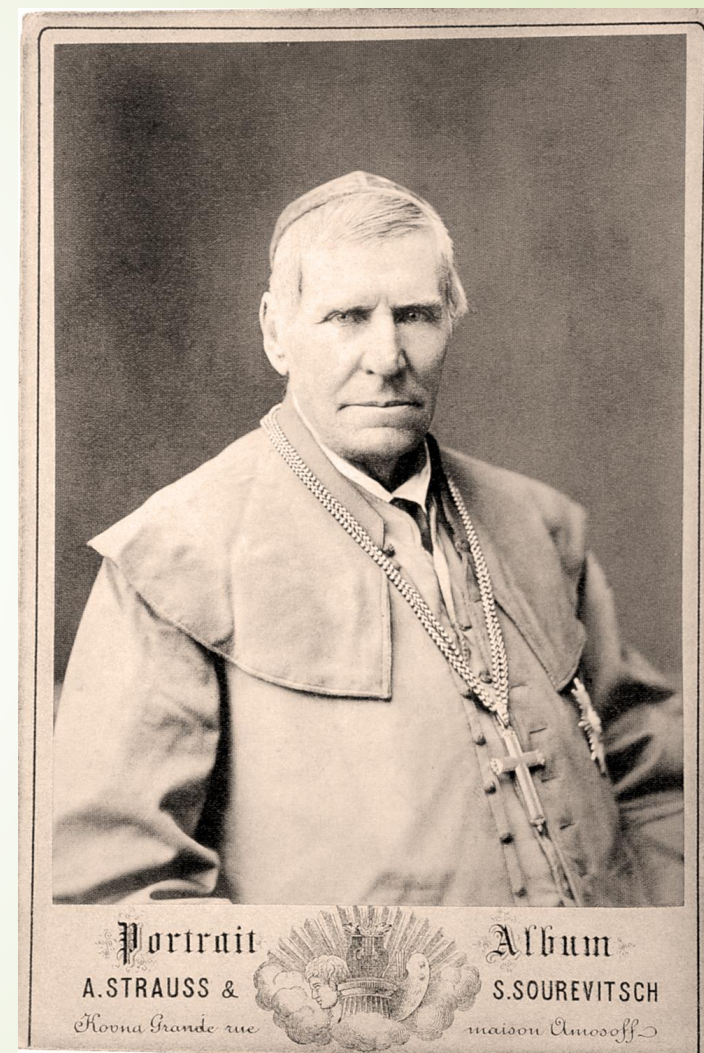

Motiejus Valančius

1801-1875

Biografija

- Gimė 1801 m. vasario 16 d. Nasrėnuose gausioje turtingo valstiečio šeimoje, kurioje buvo ketvirtas vaikas.
- Tėvas Mykolas papildomai vertėsi kalvio amatu, buvo įtakingas bendruomenės narys.
- 1816–1821 m. mokėsi Žemaičių Kalvarijos dominikonų šešiaklasėje gimnazijoje. 1822 m. įstojo į Varnių kunigų seminariją, o po dvejų metų studijavo Vyriausioje Vilniaus kunigų seminarijoje, kurią baigė 1828 m.
- 1828 m. rugsėjo 1 d. Vilniaus katedroje įšventintas kunigu.

Tapęs rektoriumi ėmėsi veiklos, vykdė blaivybės akciją: stengėsi atitraukti valstiečius nuo girtavimo, rūpinosi vaikų ir suaugusių švietimu, organizavo lietuviškų knygų prekybą, lietuviškų raštų spausdinimą Rytų Prūsijoje ir slaptą jų gabenimą į Lietuvą, steigė lietuviškas mokyklas, bibliotekas.

Baigęs mokslus Valančius dirbo tikybos mokytoju Mozyriuje (Vilniaus apskr.), vėliau – Kražiuose. 1842 m. tapo teologijos daktaru, gyveno Vilniuje, Petrapilyje.

Grįžęs į Lietuvą, 1845 m. paskirtas Žemaičių seminarijos rektoriumi, juo išbuvo penkerius metus, kol 1849-aisiais tapo pirmuoju nebajoriškos kilmės Žemaičių vyskupu.

Iki 1854 m. gyveno vyskupijos centre Varniuose. Nepasitikėdama vyskupu ir norėdama kontroliuoti jo veiklą, valdžia 1864 m. vyskupijos centrą perkelė į Kauną. Čia reziduojantį vyskupą nuolat sekė policija, baudė gubernatoriaus administracija. Kai po 1864 m. uždrausta lietuviškai rašyti lotyniškais rašmenimis, Valančius Kaune organizavo ir finansavo lietuvišką spaudą, jos spausdinimą ir sklaidą, užsiiminėjo daraktorystės reikalais.

Valančius mirė 1875 m. gegužės 17 d. Kaune, palaidotas Kauno arkikatedros bazilikos kriptoje.

Kultūrinė veikla

1858 m., „Blaivybės akcija”.

- Vyskupas pradėjo kovoti su girtavimu, skelbė blaivybės idėjas ir ragino žmones stoti į blaivybės brolijas. Iš 1860 metų išlikę duomenys liudija, kad Kauno gubernijoje net 84 procentai katalikų tikybos gyventojų buvo blaivininkai.
- Prasidėjus spaudos draudimui (1864-1904 m.), vadovavo knygnešiams.
- Vyskupas ypatingą dėmesį skyrė švietimui. Jo visose vadovaujamose parapijose buvo įsteigtos mokyklos, kuriose vaikai mokėsi skaityti lietuviškai, studijavo katekizmą. Būdamas Žemaičių vyskupu, rūpinosi parapijinių lietuviškų mokyklų, bibliotekėlių, knygynėlių steigimu.
- Caro valdžiai uždraudus spaudą lotyniškais spaudmenimis, jis suorganizavo slaptą lietuviškų knygų spausdinimą Rytų Prūsijoje. Jį palaikė ir kiti dvasininkai.

Kūrybos bruožai

M. Valančiaus kūrybos turinys nesudėtingas, be ypatingų intrigų ar kurių nors kitų literatūrinių išmonių. Jo kūryboje visą intrigą pina teigiamų ir neigiamų veikėjų grupės, jų tarpusavio santykiai ir autoriaus požiūris į juos. Atskirai paminėtina, kad rašytojo kūryboje yra labai daug vadinamųjų liaudiškų išsireiškimų, kurie rodo kad į begimstančią literatūrinę kūryba jis stengėsi įtraukti kuo daugiau etnografinių aprašymų ir bendrinės kalbos elementų.

Populiariausi M. Valančiaus kūriniai:

- „Palangos Juzė“
- „Antanas Tretinikas“
- „Vaikų knygelė“
- „Paaugusių žmonių knygelė“

"Palangos Juzės", kaip ir kitų M.Valančiaus kūrinių, stilius pasižymi konkretumu, dinamiškumu, gausiais komizmo elementais, liaudišku kalbos sodrumu.

Šaltiniai:

- https://lt.wikipedia.org/wiki/Motiejus_Valan%C4%8Dius#Biografija
- <http://www.xn--altiniai-4wb.info/index/details/1092>
- <https://www.valancius.kretinga.lm.lt/index.php/motiejus-valancius/biografija/44-mvalaniaus-biografija>
- Literatūros vadovėlis 11 klasei

Ačīū už dēmesj